

nak a reflexióban mutatja be. A század időképét is e megvilágításban adja. Közben azonban nem a maga bölcselő eszméinek elvont avagy peszsimista élettávolságából rajzolja meg az egyes jelenségeket. Ha hangja szónokias is, de ítéleteinek fogó ereje életszerű, tartalmas és biztos. Nincs mit tagadni: ez és ilyenek vagyunk. Trikál könyve azonban tovább megy: bölcséletének keresztény elviségét életérzéssé váltja át, tudományából életszemléletet alakít. Munkája ezen a ponton módszert és hangot vált. A higgadt, fegyelmezett okfejtést az élményszerűen átélt ódai lendület heve cseréli fel. A rétor tudósból költő válik, akinek színein át valami forró ihletettség csap át, amely felhevít maga körül mindent. Ezen a hőfokon a meggyőzés már sugallássá finomul el, mely az olvasó lelkébe a szépség csodálatának ígézetével lép be s hódít, vonz. Trikál így nyújtja a «nova creatura»-nak, az új teremtménynek igény-alakját, mely legtisztábban az Evangélium világában kristályosodik ki, s amelynek egyetlen szándéka az életnek s vele az embernek áttelekesítése.

Trikál József könyve igen előkelő szellem megnyilatkozása. Talán lesznek, akik sajnálni fogják, hogy gondolkodásában sok a szín, a költői betét, a metafora szabadsága. De ezek is kénytelenek meghajolni ama készség előtt, amellyel a tudósnak a költő is segítségére volt abban, hogy a könyv gondolatának ne csak fénye és ereje, hanem íze is legyen. —ss.

Török Sándor: Vidéken volt primadonna. (Bibliotéka-kiadás.)

Jó könyvről sokkal nehezebben tudjuk elmondani a véleményünket, mint olyanról, amelyben hibák, nézetkülönbségek szinte támaszpontul szolgálnak arra, hogy mondanivalóinkat hozzájuk fűzzük. A jó könyv, amely teljesen a maga világába ra-

gad és tökéletes kielégülést ad, voltaképpen csak a tetszésnek untig elkoptatott és hitelétvesztett kifejezéseit kavarja fel bennünk. Valósággal költői feladat, hogy impresszióinkat, elragadtatásunkat, azokra az olvasókra is átvigyük, akik csak egy-egy rövid beszámolóból alkothatnak képet maguknak a könyv szépségeiről és értékeiről. És ha az ilyen feladat megoldása történetesen sikerülne is, még akkor is kérdéses: van-e, lehet-e olyan ereje a legjobb, legköltségesebb kritikának is, hogy vásárlásra bírja az olvasót?

Pedig Török új regénye csakugyan megérdemelné a népszerűség sikerét is, mert az olvasóközönség minden rétege megtalálja benne a maga szája-íze szerinti örömét, noha az írótól minden efféle szándék távol állott, amit éppen munkája spontaneitása bizonyít. De a kisebb igényű olvasót mindenesetre megfogja az előadás közvetlensége és a mese finom, humorral átszőtt romantikája, míg az igényesebbek ezeken felül is minduntalan rábukkanhatnak az író nem mindennapi értékeire.

Ha csupán a mese vázát tekintjük, úgy ez a regény a kisdíák első szerelmének története, amely így vagy úgy, minden íróból kikivánczik egyszer, hiszen a művészen marad legtovább eleven az örök gyermek vitális ereje, amely a legkorábbi mult emlékeit is pompásan megőrzi a mindenkori jelen számára.

Ebben a multban él az a szerelem, amely emlékként ébred fel a felnőttben, amikor Erdélybe utazik, haza, a régi kisvárosba. Minden fejezet egy-egy strófa és visszatérő refrénje: Pándy Panna primadonna. Ezzel valami siettető tempót kap a történet, amelyet Török első személyben mond el, mindig úgy világítva meg a szereplőket és az eseményeket, ahogyan azok a harmadikos gimnázista szemléletében a történés idejében helyet

foglalnak. Hangjában kiegyensúlyozottan váltja egymást a természetéből fakadó, önkénytelen humor és a szívetkeltélfátyolozó romantika és minden szava annyira friss, olyan eleven képeket kelt, hogy szuggesztív hatása folytán egyszerre látjuk is, halljuk is az eseményeket és azok szereplőit.

És valami játékos izgalom lüktet végig az egész könyvön. Annak a játékosságnak a láza ez, amelyre Pándy Panna tanította meg a regény valóságá idején Patacs Kálmánka III. gimn. o. tanuló. A regényben ez még csak Riviera-játék, meg jacht-játék, meg khedive-játék, amelybe Kálmánka Pándy Panna egy-egy szavára nyomban beletalálja magát, akár a commédia dell'arte rögtönző színészei. Ez a játék valósággal a leglelkivé lesz és amire Kálmánka Török Sándorrá fejlődik, valóságos alakokkal folytatja a valóság világában. Le is írja azeket a játékokat, de mindig a maga mulatságára, és csak a szükség készteti arra, hogy napilapokban, folyóiratokban, könyvekben közrebocsássa őket. Mert őt, szíve szerint, csak addig érdekli ez a játék, amíg csinálhatja. Hogy mindig tökéletesebben «csinálja», az természetes, mert minden szavában fenntartás nélkül adja egész magát. *Majthényi György.*

Szitnyai Zoltán : Szeptemberi majális. Kazinczy Könyvtár.

Kassáról négy magyar könyv érkezett: regények és novellák, — tanúságai annak, hogy a Felvidéken erős szándékú magyar irodalom munkálkodik. A felvidékiek sorozatában jelent meg Sitnyai Zoltánnak, a folyóiratunkban is méltatott csonka-magyarországi írónak *Szeptemberi majális* című novelláskönyve.

Nagy familiák mai fiatalságáról, a harmincévesek magányosságáról írta Sitnyai Zoltán azokat a novelláit, amelyek színvonalukban és eredetiségükben a legjelentősebbek. Kicsisé-

gekben eltelt, fordulatot jelentő nap története a legtöbb Sitnyai-novella «Únt látogatás», «Szeptemberi majális», — mindkettőben a polgári-úri hiúságok, megalkuvások, a konok magabizás emberei szerepelnek s mindkét alkalom csalódást hoz valakinek, aki bizonyára Sitnyai Zoltán szubjektív emlékei közül való. A szubjektivitás, amely Sitnyai regényeiben az egységet még sokszor veszélyeztette, a novellában megtisztult: érezzük, hogy az igazságig lelki ereje próbáján keresztül ért el az író, de törekvése nyilvánvalóan az volt, hogy megtartsa, megközelítse az igazat. A novellák realitása gazdag és tudatos. Az író nemcsak otthonosságot, de szabadságot is talál és teremt a maga számára alakjai életvilágában.

Mi azt hisszük, Sitnyai Zoltánra új fejlődés vár még. Szellemében átfogóbbá, mélyebbé kell válnia, hogy egyes novelláiból (Szívtelen Adrienne, Paraszt) a fémegoldások eltűnhesse- nek s hogy általában maibbat, erősebb egészszet alkothasson. Sitnyai nemes és szerencsés novelláiról eredményeit a fejlődés biztosítékának érezzük. *László István.*

Giovanni Papini : Góg. Fordította : *Nyisztor Zoltán.* (Vigilia kiadás.)

A firenzei konvertita, az olasz irodalom ingerlő érdekességű *uomo furioso*-ja legújabb könyveinek egyike van előttünk a *Vigilia* új kiadványsorozata első számaként. A *Storia di Cristo*, *Agostino*, *Dante vivo* után különösen hat ez a könyv, amely mintha még igen sokat tartalmazna a régi Papiniból és amely a mai irodalom kétségkívül egyik leggroteszkebb könyve. A fordító maga figyelmeztet, hogy abban a fantasztikus alakban, aki a Gógban barbárul és modernül, Krózsusként és Lázárként mint az állatiasodás és hyperkritika prófétája ágál, a modern élet és kul-